

pro ACTIUNEA CATHOLICA ROMANA

Tribuna libera pentru unirea Bisericilor fondată în 1955 de
CONSTANTIN DRAGAN

Raporturi diplomatice oficiale între Sfântul Scaun și Republica Federală Socialistă Jugoslavia

După o « perioadă de probă » de patru ani, câți au trecut de la semnarea protocolului pentru normalizarea raporturilor dintre Sfântul Scaun și Republica Socialistă Federală a Jugoslaviei, numirea monșiniorului Mario Cagna ca pro-nunțiu apostolic la Belgrad și înălțarea la rangul de ambasador a reprezentantului guvernului iugoslav în Vatican inaugurează o nouă fază în relațiile celor două State.

Cu actualele numiri Jugoslavia devine prima țară comunistă din Est care are un ambasador în Vatican.

Intr-o nota-comunicat, publicată de ziarul Vaticanului L'Osservatore Romano, se spune că « în dorința de a promova ulterior raporturile inaugurate cu semnarea și Republica socialistă federală a Jugoslaviei protocolului din 1966, Sfântul Scaun au decis să procedeze la un schimb de reprezentanți diplomați ».

Toate zările italiene relevă importanța acestei decizii care încheie un lung și nu ușor proces de reapropiere. « Jugoslavia — comentează cotidianul catolic L'Avvenire — a fost ultima dintre țările din Est care a întrerupt raporturile diplomatice cu Sfântul Scaun, și e acum prima națiune din blocul socialist care socotește utilă reluarea acestor raporturi ».

Toți comentatorii consideră actuala decizie a Vaticanului « paradigma viitoarelor raporturi ale Sfântului Scaun cu alte țări socialiste ».

Funcțiile monșiniorului Cagna — susțin mai toți comentarii evenimentului — nu se vor mărgini la reprezentarea Vaticanului în Jugoslavia, ci se vor extinde, stabilind și menținând contacte cu toate țările comuniste din Estul european și, prin noul ambasador al lui Mao Tse Tung, care e așteptat la Belgrad în Octombrie, cu China comunistă.

Comentariile, în general destul de prudente, se limitează să aplaude cu Vaticanul acest început de desgheț destinat să ducă la o progresivă normalizare a situației Bisericii catolice în țările comuniste și să angajeze Vaticanul într-o acțiune de captare a colaborărilor acestei lumi, până ieri închisă, în favoarea păcii.

Nu lipsesc totuși din acest cor de aplauze voci care atrag atenția asupra « riscurilor »

actualei schimbări de rută a politicii Vaticanului.

Teama că Sfântul Scaun « se lasă antrenat într-o aventură primejdioasă » e împărtășită și de unele cercuri religioase atât din Jugoslavia cât și din alte părți — serie un săptămânal roman. « Inaltele ierarhii ale Bisericii sunt însă convinse ca Vaticanul să cu această "cărmire spre Est" o dovadă de curaj, înfruntând o situație definită în Vatican "un risc calculat" ».

Actuala « normalizare diplomatică » e încoronarea unei lente evoluții care se prevede că va culmina cu vizita — probabil în toamna aceasta — a Președintelui Tito la Papă, vizită precedată de întâlnirea monșiniorului Agostino Casaroli, « ministrul de externe al Papii », cu Premierul jugoslav, la Brioni.

Raporturile dintre Sfântul Scaun și guvernul iugoslav au fost întrerupte în 1952, în urma arestării arhiepiscopului de Zagreb, Monsiniorul Stepinac. Eliberat din închisoare, Mons. Stepinac a fost creat cardinal de Pius XII, care respingea cu indignare acuzațiile aduse de autoritățile iugoslavice episcopului. Gestul acesta al Papii era pentru guvernul iugoslav un pretext pentru ruperea legăturilor cu Sfântul Scaun. Erau ani în care catolicii — aproape șase milioane și jumătate — erau priviți cu neîncredere de comuniști, care-i acuzau de colaborare cu guvernul lui Ante Pavelici.

Contactele pentru reluarea relațiilor diplomatice, începute în vremea pontificatului lui Ioan XXIII, aveau să ducă la iscălirea protocolului din 1964. Instituirea — doi ani mai târziu — a unor reprezentanțe oficiale nu putea totuși fi socotită o efectivă reluare a raporturilor diplomatice. Abia actualul schimb oficial de diplomați normalizează cu adevărat raporturile, dintre cele două State, deși nu exclude dificultăți inevitabile în primul moment.

Nici o nouă clauză nu a fost adăugată la cele patru articole ale Protocolului din 1966, care recunoaște, printre altele, jurisdicția spirituală a Sfântului Scaun asupra Bisericii catolice din Jugoslavia și garantează episcopilor contacte normale cu Roma pentru rezolvarea problemelor religioase.

Au trecut mai bine de patru ani de la iscă-

lirea acelor acorduri. Acum — scrie ziarul Vaticanului — « instituirea unor relații diplomatice normale dovedește că acordurile acelea au corespuns intențiilor care le-au inspirat și așteptărilor ambelor părți. Relațiile diplomatice dintre Vatican și diferitele guverne ale lumii au drept scop asigurarea, cu respectarea prerogativelor suverane reciproce a libertății și a colaborării la binele integral al popoarelor. Dar e de la sine înțeles că această acțiune e cu atât mai eficace cu cât mai mari sunt, pentru Sfântul Scaun, posibilitățile sale pe tărâmul bisericesc și religios. Biserica n'a cerut și nu cere privilegii; dar are nevoie de un « spațiu vital » indispensabil pentru exercitarea misiunii sale. Cu cât Biserica e mai liberă și mai în măsură să și promoveze viața internă proprie, cu atât sporesc energiile și posibilitățile ei de a contribui cu folos la rezolvarea marilor și grelelor probleme ale societății ».

Intr'un interview acordat recent radio-televiziunii croate, Monsiniorul Casaroli, Secretar al Consiliului superior pentru afacerile publice ale Bisericii, a definit « pozitiv pentru amândouă părțile firmatare protocolul din 1966. El pune bazele unui dialog deschis, leal și sincer, cu bune perspective de înțelegere reciprocă ».

« Nu e vorba de un concordat sau de un "modus vivendi" oarecare — a spus monșinior Casaroli — ci de o acțiune diplomatică sprijinită pe realități inderogabile ». Si a lăsat să se înțeleagă că pentru diplomația Vaticanului actualul schimb de diplomați cu Jugoslavia constituie un succes, mai ales pe plan juridic, dacă se ține seamă de structura Statului iugoslav; un Stat federal, care nu permite poziții sau privilegii speciale în favoarea nici uneia din religiile care se practică pe teritoriul său ».

Ecumenismul de astazi

UN INTERVIEW CU CARD. JAN WILLEBRANDS

Intr'un interview acordat de curând cotidianului catolic italian L'Avvenire, Cardinalul Jan Willebrands, Președintele Secretariatului pentru Unirea Creștinilor, a făcut o amplă și aprofundată analiză a situației actuale a ecumenismului, privită atât prin prisma catolică cât și a Consiliului Mondial al Bisericilor.

După un bilanț sumar al inițiativelor și realizărilor Secretariatului pe care îl conduce de la moartea Cardinalului Bea, printre care Cardinalul Willebrands a amintit întrunirile regionale ale Comisiilor ecumenice organizate de Secretariatul pentru Unire în colaborare cu diferitele Conferințe episcopale, creierea așaziselor «Grupuri mixte de lucru» (comisii interconfesionale de studiu care discută periodic și adancesc motivele divizării Bisericii) și colaborarea cu Consiliul Mondial al Bisericilor pe tărâmul activităților asistențiale, caritative, în toate inițiativele pentru dreptate și pace, și cu societățile biblice necatolice, Cardinalul Willebrands a explicat motivele pentru care colaborarea Bisericii catolice cu lumea protestantă pare a fi mai intensă decât aceea cu lumea ortodoxă.

«Subliniez în primul rând că e vorba de o simplă impresie» — a spus Cardinalul, redimensionând situația.

Dacă contactele noastre cu Bisericile Reformei au fost mai numeroase decât cele cu Bisericile răsăritene, aceasta se datorește faptului că deosebirile doctrinale care ne despart de creștinii orientali sunt mult mai mici și mai puțin numeroase decât cele care ne despart de protestanți. Contactele cu Biserica ortodoxă pot lua naștere spontan, ca expresii ale unei vieți în comun.

Noi, occidentalii, suntem deseori ispitiți să dăm «dialogului dragostei» o semnificație sentimentală, când în realitate acest dialog e expresia nemijlocită a unei vieți creștine autentice, posibilă tocmai datorită afinităților doctrinei noastre cu doctrina ortodoxă.

În plus, această formă de dialog creiază un teren de reapropiere care e cea mai bună pregătire, așa spune chiar începutul dialogului teologic. El determină situații, fapte proprii vieții Bisericești, care devin apoi obiectul de discuție al dialogului teologic. Așa că, departe de a fi o speculație abstractă asupra doctrinei, dialogul ecumenic va fi o reflecție în comun asupra ceea ce e deja prezent în viața celor două Biserici.

Întrebat care va fi în viitor linia de acțiune a Secretariatului pentru Unire, Cardinalul Willebrands s'a declarat convins că formele de activitate amintite vor continua, deoarece comisiile interconfesionale au încă în fața lor atâtea probleme care nu pot fi rezolvate în grabă.

Un punct de program nou, în activitatea viitoare a Secretariatului e «contactul cu grupurile creștine definite ca 'secte', de pildă cu adventiștii și cu pentecostalii». Nu trebuie uitat că «sectele» constituie un procent de 80-90 la sută din creștinătatea necatolică — a subliniat Cardinalul Willebrands.

Necesitatea colaborării Bisericii cu «baza» adică cu masa credincioșilor tuturor Bisericilor, a fost o altă temă a interviewului acordat ziarului catolic italian.

Munca pentru refacerea unității e atât de

esențială pentru destinul Bisericii — a spus Cardinalul — încât poate fi comparată cu datoria de a propăvădui Evanghelia. Ecumenismul instituțional, care promovează contactele și cooperările intereclesiale, va reuși să constituie o cale și un mijloc pentru o unire autentică a Bisericilor, numai dacă va reuși să se țină în strâns și permanent contact cu «baza», pentru a deveni, puțin câte puțin, expresia atitudinii unor largi pături de credincioși. Această necesitate a fost de altfel relevată întotdeauna de diferitele comisii interconfesionale. Indreptarul Ecumenic elaborat de Biserica catolică urmărește tocmai acest scop de a face să intre în mișcarea ecumenică Biserica universală a lui Christos, oferind în felul acesta oamenilor o linie de acțiune sigură, pentru ca munca ecumenică să dea roade cât mai bogate.

Pe de altă parte — a relevat președintele Secretariatului pentru Unire — acest ecumenism al «bazei» are «absolută nevoie de instituții care să-l călăuzească și să-i coordoneze acțiunea, natural cu condiția ca instituțiile să rămână totdeauna deplin conștiente de faptul că sunt în slujba Bisericii» și nu instituții autonome care există și lucrează în afara Bisericii și independent de ea. Aceasta însă nu exclude, ba dimpotrivă implică exercitarea unei adevărate autorități, în virtutea căreia cine e investit cu această autoritate trebuie să devină călăuză mulțimii credincioșilor.

Privitor la o eventuală modificare a metodelor și schemelor de lucru a Secretariatului, Cardinalul Willebrands a precizat că Secretariatul va continua pe linia trasată de Cardinalul Bea, care insistă asupra necesității unei acțiuni care să urmeze indicațiile ce-i vor fi date de faptele și evenimentele momentului, interpretând evenimentele și evoluțiile

situației la lumina indicațiilor Conciliului Vatican II.

Întrebat ce crede despre așazisul «ecumenism secular», adică înțeles — mai ales de cei tineri — ca mărturie și colaborare în comun pe tărâmul practic, pentru stăvilirea relelor și antinomiilor umanității, Card. Willebrands a răspuns afirmând că o astfel de colaborare pe tărâmul social — de altfel invocată de Conciliul Vatican II — nu poate urmări numai scopuri temporale și pământești, prescinzând de la mărturia pe care creștinii trebuie să o dea lui Christos, lucru care «ar lipsi omenirea de acel bine dumnezeesc adevărat și profund pe care numai Christos și Evanghelia îl pot da».

Există cu adevărat o «criză a ecumenismului»? a fost apoi întrebat Card. Willebrands. Fără să confirme svonurile din ultimul timp în legătură cu «falimentul» ecumenismului spiritual și teologic, Cardinalul a admis existența unei divergențe de vederi între susținătorii ecumenismului practic și aceia ai ecumenismului spiritual și și-a afirmat convingerea că în spațiul de timp 1970-1980 se va ajunge la o echilibrare a situației, dialogul teologic și colaborarea practică între creștini ducând până la urma — printr'o mai bună cunoaștere reciprocă — la un acord asupra adevărilor esențiale ale credinței, grație unei progresive clarificări a divergențelor care continuă să țină despărțite Bisericile.

Cardinalul Willebrands a încheiat afirmând că «reușita acțiunii ecumenice nu trebuie întemeiată exclusiv pe munca omenească, ci pe rugăciunea lui Christos și pe opera de unitate a Spiritului Sfânt. Ni se cere în mod absolut contribuția, adică să ne rugăm cu Christos și să cooperăm cu Spiritul lui Dumnezeu».

m i s c e l l a n e a

O inițiativă ecumenică pentru punerea la zi a clerului s'a încheiat de curând la Rubaga, în apropiere de Kampala, în Uganda. Pentru prima dată în istoria creștinismului ugandez, preoți catolici și pastori anglicani, în afara de diverși laici, au fost de acord să urmeze un curs asupra activității grupului promovat de Bisericile respective. Inițiativa aceasta a avut de scop ca interesații să recunoască valabilitatea și tehnicile de lucru efectuate în grup.

La Detroit a avut loc a opta adunare plenară trienală a Consiliului național al Bise-

ricilor din Statele Unite, organism interconfesional ce cuprinde 33 de comunități protestante și ortodoxe. La adunare au participat și 14 catolici cari au fost invitați ca «oaspeți fraterni». Delegația catolică, care nu a avut dreptul la vot, însă a putut lua cuvântul în cursul dezbaterilor, a fost prezidată de mons. William Baum, primul director executiv al Comitetului episcopal din Statele Unite pentru problemele ecumenice și inter-religioase.

* * *

Părintele franciscan Robert Solano Flores a fost numit director adjunct al Conferinței Bisericilor din Texas, organism ecumenic instituit de curând, care cuprinde 15 confesiuni creștine, inclusiv pe cea catolică.

Păr. Robert Solano Flores, care este și directorul regional pentru Sud-Vestul secțiunii de limbă spaniolă a Conferinței catolice din Statele Unite, va conduce și un plan pentru dezvoltarea economică și socială a văii Rio Grande promovată de noul organism ecumenic.

Sfântul Benedict primul europeist

Niciodată, poate, figura Sfântului Benedict de la Norcia, preconizatorul unității spirituale și culturale a continentului nostru, n'a fost mai actuală decât azi, când unificarea Europei e una din aspirațiile majore ale politicienilor, economiștilor și oamenilor de cultură ai timpului nostru.

Figură cu adevărat providențială pentru destinele Europei, Sfântul Benedict apare la orizontul istoriei exact în momentul în care, odată cu căderea Imperului Roman occidental, începe să se delinieze pentru Europa o nouă orânduire politică, bazată pe principiul pluralității națiunilor.

Au trecut de la moartea sa o mie patru sute douăzeci și trei de ani, dar actualitatea mesajului său de pace și de unitate s'a păstrat intactă.

Viața minunată a acestui autentic trimis al lui Dumnezeu, care a trăit numai pentru a face bine altora și pentru a edifica împărăția lui Dumnezeu, făcând din Europa focarul de iradiție al culturai și credinței creștine, poate fi sintetizată în lozincă prestigioasă Reguli a ordului benedictin: « Ora et labora » (roagă-te și lucrează).

Evlavia populară și chiar unii hagiografi ai veacurilor trecute afirmă că Sfântul Benedict ar fi avut, într-o viziune, revelația imensei ramificări în veacuri și pe toată fața pământului a ordului creat de el.

Intemeiață sau nu această legendă, un lucru e sigur: această descendență care avea să facă din el un fel de Avram al monahismului european, continuă să prolifereze și, fidelă mesajului întemeiatorului ei, a însculcat în toate națiunile europene acel « sentiment al lui Christos » care a fecundat veacuri de-arândul spiritualitatea și cultura acestor națiuni. Din sihăstriile și mănăstirile create de Sf. Benedict pretundeni unde natura invită spiritul la o viață religioasă de adâncă reculegere, o armată sfântă de călugări a dus pe toate meleagurile continentului nostru idealurile de viață creștină ale Reguli lor.

Biografia acestui mare organizator și legislator creștin, trasată de Sfântul Grigore cel Mare în « Dialogurile » sale, pe temeiul unor mărturii sigure, și codul mănăstiresc scris de însuși Benedict, pun cercetătorii acestor documente în fața unei personalități complexe și granitice, însuflețită și susținută de o admirabilă linearitate spirituală care imprimă activității, sentimentelor și doctrinei sale o unitate al cărei principiu determinant și dominant e dragostea de Christos, unirea cu Dumnezeu. Dintr-o astfel de personalitate monolitică avea să ia naștere cea compactă, liniară și masivă constituție spirituală și constituțională a mănăstirii sale.

Forța intrinsecă a principiilor sale ascetice și preceptele organizației sale monahale explică excepționala vitalitate a cititoriilor Sfântului Benedict, prestigiul de care s'a bucurat din primul moment în lumea creștină a timpului, influența exercitată asupra tuturor formelor de viață religioasă și bisericicească timp de paisprezece veacuri.

Structura organică a societății monahale benedictine avea să devie plamadă, exemplu și mărturie pentru cea unitate spirituală care, în mijlocul atâtor lupte și rivalități, a fost, totuși, în evul mediu, caracteristica principală a Europei creștine.

Importanța meritelor acestui Tată și le-

gislator al monahismului occidental nu putea rămâne fără o recunoaștere oficială. De subliniat că primele cereri de proclamare a Sfântului Benedict ca patron al Europei au venit nu din mediul bisericesc, ci din partea Mișcării Europene, organizație laică promovatoare la rândul său a unității sociale, juridice și politice a națiunilor, care a dat un aport important la civilizația și cultura Europei noastre.

În cuvântarea ținută în cursul unei Liturghii solemne celebrată în Septembrie 1947. Pius XII îl definește « Tată' al Europei ». Definiția e repetată în mesajul adresat de acelaș Papă superiorilor mănăstirii benedictine de la Norcia, în 1958.

Proclamarea oficială ca « Protector al Europei și al civilizației occidentale » programată de Ioan XXIII pentru luna Mai a anului 1963, când urma să fie sfințită Bazilica de

la Montecassino, una din ctitoriile cele mai importante ale Sfântului, reconstruită din temelii pe ruinele clădirii originale distrusă de război, avea să aibă loc — din cauza bolii și a morții Papii Ioan — un an mai târziu. Paul VI, în discursul pronunțat la mormântul Sfântului cui ocazia sfințirii Bazilicei îl proclamă « Patron al întregii Europe. În aceeași zi — 24 Octombrie 1964 — Congregația Riturilor emitea un Decret cu care, satisfăcând miile de cereri sosite în Vatica, confirma titlul acordat Sfântului de Actualul Papă în solemnitatea de la Montecassino.

Sfântul Benedict, patriarh al monahismului occidental, e sfântul unității europene. Cruciată sa civilizatoare a anticipat cu paisprezece veacuri obiectivele enunțate în zilele noastre de Enciclica « Populorum Progressio » și, în cheie laică, scopurile Mișcării Europene.

Ecumenismul lui Paul VI

Printre multele articole închinat Sfântului Părinte cu ocazia aniversării a cinzeci de ani de preoție, merită să fie semnalat articolul semnat de prof. Peter Meinhold în ziarul Vaticanului « L'Osservatore Romano », și intitulat « Atitudinea ecumenică a lui Paul VI ».

În afară de greaua sarcină de a fi realizatorul rezultatelor elaborate de Conciliul Vatican II — relevă autorul articolului — Papa Paul VI a fost chemat să înfrunte problema orientării libertății, accentuată în Biserica catolică de Conciliu, asigurându-i o dezvoltare ordonată.

Deși în dialogul ecumenic el pastrează pozițiile credinței Bisericii catolice, Paul VI trebuie să conducă acest dialog în așa fel încât să nu frustreze dorința de unitate a ne-catolicilor și să facă recunoscută de către Biserica catolică importanța acestei dorinți.

De aceea « activitatea ecumenică a Papii primește o semnificație deosebit de importantă pentru însăși Biserica catolică. Fiindcă prin acest dialog ea trebuie să-și precizeze din nou locul în creștinătate, trebuie să facă să cadă prejudecățile și limitările actuale, să facă dorită și posibilă în sânul creștinătății o « unitate nouă ».

Deplin conștient de existența unei legături frățești originare între toți creștinii, el e un reprezentant al creștinătății catolice care își proclamă credința cu fermitate și o exprimă în mod nou, scoțându-i în evidență elementele paleocatolice, dispus să înțeleagă și să recunoască alte forme de credință. Lui i se datorește în plin substanțială îmbunătățire a atmosferei în care se desfășoară azi dialogul ecumenic. Aceasta mai ales cu privire la întâlnirea cu lumea ortodoxă, realizată cu călătoria sa la Ierusalim.

Ca să nu mai vorbim de legăturile actualului Papă cu Patriarhul Ecumenic Athenagoras I! Întâlnirea sa cu Capul spiritual al ortodoxiei răsăritene — subliniază autorul articolului citat — a aruncat o punte care a pus capăt unei situații de ruptură durată aproape patru sute de ani în creștinătate.

« Papa Paul VI a demonstrat în repetate rânduri Patriarhului ecumenic unirea sa

adâncă, și aceasta în sensul indicat de Conciliu, care a recunoscut Bisericilor răsăritene meritul perseverării în doctrinele și orânduirea provenind de la primele veacuri, și care tocmai în această atitudine a Bisericilor surori a văzut presupusul unei noi legături reciproce ».

Prof. Meinhold a examinat apoi raporturile Bisericii catolice cu protestanții, promovate de Sfântul Părinte Paul VI, raporturi hotărât mai dificile decât acelea cu lumea ortodoxă, datorită varietății comunităților născute din Reformă. După vizita arhiepiscopului de Canterbury la Roma problema unității creștine s'a prezentat într-o lumina nouă. A venit apoi vizita Sfântului Părinte la Geneva și întâlnirea sa cu Secretarul general al Consiliului Mondial al Bisericilor, care manifestat dorința sa de a stabili raporturi noi și cu protestantismul.

E adevărat că multe probleme su rămas încă deschise și că răspunsul lui Paul VI la solicitările pentru intrarea Bisericii catolice în Consiliul de la Geneva a fost până acum negativ. Atitudinea de rezervă a Papii e explicată de autorul articolului prin faptul că problema adeziunii catolice la Consiliul Ecumenic al Bisericilor nu e însă suficient de matură pentru a putea fi rezolvată pozitiv ».

Un act ecumenic important al pontificatului lui Paul VI, și care dovedește dorința sa vie de a elimina piedecile din calea unității, e recântul « motu proprio » asupra căsătoriilor mixte.

« Atitudinea ecumenică a lui Paul VI — încheie prof. Meinhold — poate fi definită deschisă și plină de înțelegere pentru dorința de unire a Comunităților și Bisericilor despărțite de Roma. Ea face să apară în toată evidența drumul lung parcurs în ultimii ani de mișcarea pentru refacerea unității creștine și scurtarea distanțelor dintre Biserica Romei și celelalte confesiuni creștine asupra multor puncte. În acelaș timp, însă, ne lasă să vedem cât de mari sunt încă greutățile pe care Bisericile le au în fața lor și care trebuiesc depășite.

Vizita Cancelarului Brandt la Papa

La distanță de mai birie de o lună de la vizita cancelarului Willy Brandt la Papă se știe « numai ceea ce s'a voit sa se știe în legătura cu această întâlnire deschizătoare de drumuri noi atât pentru politica externă a Germaniei federale cât și pentru « politica religioasă » a Sfântului Scaun.

Totul condensat de laconicul comunicat al Vaticanului într'o sinteză a discursurilor oficiale pronunțate de cei doi iluștri interlocutori în cursul acestei întâlniri durată aproape o oră.

Willy Brandt a expus Papii programul său politic de deschidere spre Est, subliniind « afinitățile » acestui program cu acțiunea de împăciuire desfășurată de Biserica catolică.

Paul VI a răspuns afirmându-și admirația pentru poporul german care, după un război dezastruos, a reușit să-și asigure un loc important printre popoarele lumii, a amintit eforturile sale personale pentru consolidarea păcii în Europa și în lume, subliniind că, în virtutea însăși misiunii sale, Biserica are datoria de a stabili « punți între popoare », și a lăudat acțiunea guvernului federal german, care « contribuie activ la împlinirea acestui scop ». În sfârșit, Paul VI a amintit oaspetelui său că grație mișcării ecumenice a fost posibilă o bună conviețuire și înțelegere între cele două mari comunități creștine din Germania Federală, situație totdeauna înlesnită de acțiunea diplomatică a Sfântului Scaun.

Până aici comunicatul oficial al vizitei, care, cum spunem, n'a fost « completat » de obișnuitul supliment de informații « filtrate ».

Singurele « indiscreții » — dacă indiscreții pot fi definite declarațiile făcute presei de purtătorul de cuvânt al Cancelarului Brandt — au venit de la Secretarul de Stat Ahlers, în cursul unei conferințe de presă care de bună seamă urmărea dilatarea efectelor politico-propagandiste ale convorbirilor din Vatican. Si trebuie să spunem că lovacitatea membrilor suitei lui Willy Brandt a contrastat destul de strident cu reticenta isvoarelor de informație ale Sfântului Scaun.

Lipsesc, apoi, din textul german al discursului papal acele « cuvinte de încurajare » a formulei « Ostpolitik » pe care, după declarațiile ministrului Ahlers, Paul VI le-ar fi adresat Cancelarului.

Problema raporturilor Germaniei Federale cu Țările din Est — a spus Ahlers — a fost examinată sub toate aspectele ei, și trebuie să adaug că Sanctitatea Sa a încurajat Cancelarul să continue pe calea începută. Si acesta e fără îndoială rezultatul cel mai important al întâlnirii dintre cei doi statişti.

E așadar de crezut că aceste « încurajări » au venit în cursul convorbirii secrete, care a avut loc după pronunțarea discursurilor oficiale.

Destul de evasive au fost, dimpotrivă, declarațiile purtătorului de cuvânt al Cancelarului federal cu privire la problema diecezelor catolice de din zona Orden-Neis, care n'ar fi fost discutată « direct » de oarece « prematură » atâta timp cât nu se va ajunge

la un acord între guvernul de la Varșovia și cel de la Bonn.

Două sunt — după comentatorii vizitei Cancelarului Brandt la Papă — motivele pentru care Paul VI ar privi cu interes și simpatie noul curs al politicii externe germane: pe de o parte perspectiva unei normalizări a vieții pastorale a episcopatelor din zona de frontieră germano-poloneză, iar pe de altă parte perspectiva de realizare a proiectatei vizite a Sfântului Părinte în Polonia.

Un pasagiu din discursul papal subliniază totuși că « obiectivele Bisericii, în perspectiva unei integrări politice a Europei, sunt altele decât obiectivele — pur politice — urmărite de guvernul federal.

Si noi — a spus Papa, răspunzând la discursul oaspetelui său — ne-am străduit, încă

de la începutul pontificatului nostru, să servim cauza păcii, și urmărim cu rugăciunile noastre toate încercările care se fac, în Europa și în lume, pentru stabilizarea păcii.

Biserica, însă, e chemată să împlinească o misiune care se deosebește de misiunea Statelor: aceea de a construi punți între popoare, îndreptând sufletele oamenilor spre Dumnezeu, adică spre pacea oamenilor cu Dumnezeu, a omului cu sine și cu semenii săi ».

Privitor la problema păcii discutată de Paul VI cu premierul german, purtătorul de cuvânt al acestuia a informat, în amintita conferință de presă, că Willy Brandt ar fi supus Sfântului Părinte « câteva proiecte interesante », la ora actuală în studiu în Republica Federală.

Monsinior Casaroli primit de Maresalul Tito

Monsiniorul Agostino Casaroli, Secretarul Consiliului superior pentru afacerile publice ale Bisericii, a făcut o vizită de trei zile în Jugoslavia, unde s'a întâlnit cu Maresalul Tito, la Brioni, reședința de vară a Premierului iugoslav, cu care — informează ziarul Vaticanului — « s'a întreținut într'o lungă și cordială convorbire ».

Au fost prezenți la întâlnire Secretarul de Stat pentru afacerile străine ale Republicii federale specialiste a Jugoslaviei, doctorul Mirko Tepovac, secretarul adjunct al aceluiaș departament, dl. Ante Drdnic, președintele comisiei federale pentru afacerile religioase, Milo Jovicvici, consilierul pentru afacerile străine Milos Molovski, ambasadorul iugoslav pe lângă Sfântul Scaun, doct. Vjekoslav Cvrjle, pro-nunțiu apostolic Mons. Mario Cagna, și secretarul nunțiatului, Mons. Pierluigi Celata.

După convorbirea cu Maresalul Tito Mons. Casaroli s'a întâlnit cu secretarul de Stat iugoslav la externe, cu care, înainte de audiența la președintele Tito, avusese o convorbire de două ore la Ministerul Afacerilor Străine de la Belgrad, la care au asistat monsignorii Cagna și Celata din partea Sfântului Scaun, secretarul adjunct Drdnic, ambasadorul Cvrjle și alți funcționari.

Convorbirile au dat celor două părți prilejul unui schimb de păreri asupra situației internaționale, asupra problemelor Bisericii catolice în Jugoslavia și asupra altor probleme de interes comun.

După întrevederea cu bărbajii de Stat iugoslavi Mons. Casaroli, însoțit de pro-nunțiu apostolic, o făcut o vizită Patriarhului Bisericii ortodoxe a Serbiei, German.

Aceasta e prima vizită oficială făcută de un prelat al Sfântului Scaun într'o capitală socialistă — subliniază zărele italiene — consecință a recentei decizii a Sfântului Scaun și a Republicii Federale a Jugoslaviei de a intensifica raporturile inaugurate în 1966 și

de a ajunge la un schimb de reprezentanțe diplomatice cu grad de nunțiatură apostolică și de ambasadă.

În cursul convorbirilor avute atât cu Maresalul Tito cât și cu exponenții guvernului iugoslav Mons. Casaroli a recapitulat fazele demersurilor care au dus la iscălirea protocolului din 25 Iunie 1966.

« Așteptările de atunci — a spus Mons. Casaroli — ca actul acela să fie nu numai un punct de sosire, ci o bază solidă pentru viitoarele desvoltări ale raporturilor noastre, s'au dovedit întemeiate. Vizita pe care am plăcerea de a o face în urma invitației domniilor voastre și mai ales împrejurările care au determinat-o, adică reluarea relațiilor diplomatice oficiale dintre Sfântul Scaun și Jugoslavia, dovedesc, fără îndoială, progresiva îmbunătățire realizată în cursul acestor patru ani nu numai în relațiile dintre Sfântul Scaun și guvernul federal iugoslav, dar și în acelea dintre Statul iugoslav și Biserica catolică ».

Pentru un dialog cu religiile necrestine

Cu scopul de a începe dialogul între creștini și credincioșii de alte religii, se va desfășura în martie 1970, la Beirut, în Liban, o întâlnire între circa 30 exponenți ai Consiliului Ecumenic al Bisericilor și circa 10 hinduiști, budiști și musulmani. Întâlnirea țintește la o cunoaștere și stimă reciprocă între diferiții participanți. Din comitetul organizativ al întrunirii dela Beirut face parte și părintele Lopez-Gay dela Universitatea Gregoriană.